

Forskere på hummersjekk

Forskerne fra havforskningsinstituttet i Bergen, Eva Farestveit (t.v.) og Ann-Lisbeth Agnalt, sjekker fremdeles hummerens vandring og vekst i Kvitsøys farvann. (Alle foto: Espen R. Lunde)

Forskerne fra havforskningsinstituttet i Bergen, Eva Farestveit (t.v.) og Ann -Lisbeth Agnalt, sjekker fremdeles hummerens vandring og vekst i Kvitsøys farvann. (Alle foto: Eugenie P. Lunde)

Hummerforskerne slipper ikke grepet om hummerne i Kvitsøys farvann. De har fulgt i sporene til 128.000 hummerunger som ble satt ut på havbeite fra 1990 til 1994.

AV EUGENIE P. LUNDE

Det blåser friskt til sjøs rundt hummerparken som opprinnelig tilhørte hummereksportør Laurits Ydstebø på Kvitsøy. Nåværende eiere, Einar og Magne Nordbø, tar i mot i døra. De er for tiden travelt opptatt med hummerfisket.

Kasser og kar er fylt med flotte, store hummere. Dette holder til mer enn en festmiddag. Hver hummer blir nøye målt og sjekket med metalldetektor.

På grunn av bipper-detektoren, vet vi at denne hummeren var med i prosjektet vårt, forklarer forskerne.

Stedegen kvitsøyhummer

Eva Farestveit og Ann-Lisbeth Agnalt oppholdt seg på Kvitsøy i lange perioder da de 128.000 hummerne i havbeiteprosjektet ble sluppet ut fra 1990 til 1994.

Alle disse hummerungene målte 3-4 cm på lengden. Det var viktig at det kun skulle brukes stedegen hummer i havbeiteprosjektet, men Kvitsøy hadde ikke hummerklekkeri den gang. Fiskerne på Kvitsøy fisket opp en del

hummer med mye rogn i 1988. Disse gravide hummerne ble sendt med fly til Trøndelag for rognklekking på et klekkeri der. Så ble de 128.000 små hummerungene og rognkjerringene sendt tilbake til Kvitsøy med fly og sluppet ut på havbeite i tidsrommet mellom 1990 og 1994.

Forskerne pendlet mellom havforskningsinstituttet i Bergen og Kvitsøy for å passe på og registrere hvordan prosjektet utviklet seg. Havbeiteprosjektet ble egentlig avsluttet i år 2000. De fleste hummerne som ble sluppet ut, er nå fisket opp. Likevel er det all-

tid noen igjen som stadig lar seg lokke av eimen fra råtten fiskeagn og kryper inn i teinene. Da hummerungene ble sluppet ut, ble hver enkelt av dem merket med magnet. Stadige bipp fra dektoren røper at prosjekthummeren fremdeles er å få på havbeitet. Det er langtidseffektene i prosjektet vi sjekker nå, forklarer «hummermødrene» Eva og Ann-Lisbeth, som også var på Kvitsøy en tur i sommer. De følger opp for å sjekke hvor lenge havbeitehummeren er å finne i fangstene.

Forskning tar tid

Det nytter ikke å forske på hummer i ett eller to år, det må være over lengre tid, sier Eva og Ann-Lisbeth. Om de to føler seg som hummerens mor, så må Einar Nøstvold, lærerpensjonist og havforskningens gode hjelper på Kvitsøy, minst være hummerens far. Det er ikke få hummere Einar har sjekket og målt i dette prosjektet.

I løpet av en treårsperiode reiste han også rundt i Ryfylke og tok genetiske prøver av hummerfangstene der for å sjekke om hummere fra havbeiteprosjektet

på Kvitsøy hadde forvillet seg inn i Ryfylke. Det hadde de ikke. Havbeitehummeren holdt seg i Kvitsøys farvann. Hummerens vandringsmønster registreres også lokalt på Kvitsøy.

Forskning på dette pågår stadig. Merkede, nummererte hummere slippes ut på steder som blir avmerket på kartet. Forskerne får melding fra fiskere som får nummererte hummere i teinene. Et lite tastetrykk på datamaskinen, og hummerens vandring og vekst fra den ble satt ut til den ble fisket opp, er kartlagt.

Ikke store forskjeller

Forskerne måler hummerne for å kontrollere veksten på havbeitehummer kontra villhummer. Endringer i genetikk sammensetning er også interessant.

De sammenligner også hummerens vandringsmønster og mengden av rogn.

Det viser seg at forskjellene er små. Hunnene fra havbeitet er noe smalere over bakparten, men mengden av egg er den samme.

Lærerikt

Vi har lært mye mens vi har vært her på Kvitsøy, både av naturen og fiskerne, sier de to forskerne.

Havforskningsinstituttet i Bergen har tatt initiativ til dette prosjektet, som har fått navnet PUSH, det vil si program for utvikling og stimulering av havbeite. Norsk forskningsråd og havforskningsinstituttet i samarbeid finansierte og fullførte prosjektet.

Et bipp i metalldetektoren, og havbeitehummeren er registrert.